

Innovació Didàctica en les Arts Visuals

Codi: 102034

Crèdits: 6

Titulació	Típus	Curs	Semestre
2500797 Educació Infantil	OT	4	0
2500798 Educació Primària	OT	4	0

La metodologia docent i l'avaluació proposades a la guia poden experimentar alguna modificació en funció de les restriccions a la presencialitat que imposin les autoritats sanitàries.

Professor/a de contacte

Nom: Mar Morón Velasco

Correu electrònic: Mar.Moron@uab.cat

Utilització d'idiomes a l'assignatura

Llengua vehicular majoritària: català (cat)

Grup íntegre en anglès: No

Grup íntegre en català: Sí

Grup íntegre en espanyol: No

Equip docent

Mar Morón Velasco

Prerequisits

Per a cursar aquesta assignatura, es recomanable tenir aprovades les assignatures obligatòries de l'àrea, del Grau d'EP i/o del Grau d'EI: "Educació musical i visual", EP2; "Educació musical, visual i aprenentatge", EP3; "Educació de les arts visuals I", EI3 i "Educació de les arts visuals II", EI3.

Aquesta assignatura forma part de la menció d'EDUCACIÓ PERFORMATIVA DE LES ARTS.

Objectius

Actualment, l'escola com a institució s'està transformant d'acord amb els canvis socials i culturals i emergeixen nous debats sobre el paper del coneixement, la construcció de la identitat i la visualitat en la formació dels infants. En aquest context de canvi i un cop assolides les competències relacionades amb la pràctica de l'art i dels llenguatges artístics, els estudiants han de poder reflexionar i intervenir com a educadors d'acord amb les possibilitats i els reptes que afronta l'escola, des de la perspectiva d'innovar a través de l'art i la cultura visual.

Aquesta assignatura proporciona als estudiants les bases per a la innovació en didàctica de les arts visuals i la seva aplicació a l'aula, entenent que els canvis en l'educació artística no sorgeixen d'una iniciativa individual sinó de la col·laboració entre els múltiples agents implicats en la pràctica (infants, educadors, artistes i treballadors culturals, principalment). Per aquesta raó, l'assignatura està molt lligada al pràcticum de quart curs, i ha de poder orientar a l'estudiant en la planificació i la intervenció didàctica en aquest context de canvi.

En definitiva, en aquesta assignatura es plantegen com a principals objectius:

. investigar sobre projectes d'educació artística que s'estiguin realitzant en l'actualitat a nivell nacional i internacional,

- . dissenyar projectes interdisciplinaris i inclusivament per educar en les arts i a través de les arts, i
- . conèixer institucions i professionals vinculats a l'educació artística.

Competències

Educació Infantil

- Actuar en l'àmbit de coneixement propi avaluant les desigualtats per raó de sexe/gènere.
- Adquirir hàbits i destreses per a l'aprenentatge autònom i cooperatiu i promoure'l en els estudiants.
- Analitzar i reconèixer les pròpies competències socioemocionals (en termes de fortaleeses, potencialitats i debilitats) per desenvolupar aquelles que siguin necessàries en el desenvolupament professional.
- Dissenyar i regular espais d'aprenentatge en contextos de diversitat i que atenguin a les singulars necessitats educatives dels estudiants, a la igualtat de gènere, a l'equitat i al respecte als drets humans.
- Expressar-se i utilitzar amb finalitats educatives altres llenguatges: corporal, musical, audiovisual.
- Promoure l'autonomia i la singularitat de cada estudiant com a factors d'educació de les emocions, els sentiments i els valors en la primera infància.
- Reflexionar sobre les pràctiques d'aula per innovar i millorar la tasca docent.
- Treballar en equips i amb equips (del mateix àmbit o interdisciplinar).

Educació Primària

- Actuar en l'àmbit de coneixement propi valorant l'impacte social, econòmic i mediambiental.
- Dissenyar, planificar i avaluar processos d'ensenyament i aprenentatge, tant de forma individual com en col·laboració amb altres docents i professionals del centre.
- Mantenir una relació crítica i autònoma respecte els sabers, els valors i les institucions socials públiques i privades.
- Reflexionar entorn les pràctiques d'aula per tal d'innovar i millorar la tasca docent. Adquirir hàbits i destreses per a l'aprenentatge autònom i cooperatiu i promoure'l entre els estudiants.
- Treballar en equips i amb equips (del mateix àmbit o interdisciplinar).

Resultats d'aprenentatge

1. Actuar com a orientador de pares i mares amb relació a l'educació familiar en el període 0-6.
2. Adquirir criteris i recursos per assessorar i intervenir en l'etapa d'educació primària.
3. Analitzar els indicadors de sostenibilitat de les activitats acadèmico professionals de l'àmbit integrant-hi les dimensions social, econòmica i mediambiental.
4. Capacitat d'organització del treball personal i el conjunt per dur a terme les tasques requerides des de l'assignatura.
5. Conèixer les tècniques digitals adequades per a la pràctica artística.
6. Estar obert als indicis de canvi estètics, socials i culturals que possibilitin eludir els estereotips estètics o didàctics.
7. Expressar argumentacions crítiques i objectives respecte les funcions i tasques que realitzen les institucions socials.
8. Mostrar capacitats creatives i reflexives en l'execució de projectes artístics.
9. Mostrar capacitats creatives i reflexives en l'execució de projectes artístics.
10. Mostrar-se competent en la comprensió i la divulgació de les diferents manifestacions artístiques en diferents formats comunicatius i multiculturals.

Continguts

ÀMBIT CULTURAL: Visions contemporànies de l'educació artística

- 1.1. Debats i estat de l'educació de les arts visuals
- 1.2. Currículums d'educació artística en el context internacional
- 1.3. Xarxes i projectes d'innovació en educació artística

INTERVENCIONS EDUCATIVES: Innovació, currículum i recerca en l'educació a través de les arts visuals

- 2.1. Bases per a la innovació en didàctica de les arts visuals i la seva aplicació a l'aula.
- 2.2. Estratègies i processos orientats a la construcció d'un projecte d'innovació a través de l'art.
- 2.3 El paper de l'avaluació en educació artística.
- 2.4. Metodologies visuals de recerca.

ÀMBIT PRODUCTIU: Col·laboració i pràctiques dialògiques en l'educació de les arts visuals

- 3.1. Projectes basats en el diàleg entre educadors, artistes i treballadors culturals
- 3.2. Infància, identitats i aprenentatges en diàleg en educació artística
- 3.3. Aprenent a col·laborar: de la interpretació a la producció de l'art i la cultura visual
- 3.4. La recerca a través de l'art a la Facultat de Ciències de l'Educació.

Metodologia

L'ASSIGNATURA SEGUIRÀ UNA METODOLOGIA PRÒPIA DE L'EDUCACIÓ PERFORMATIVA APLICADA A LES ARTS I A LA RECERCA EDUCATIVA EN GENERAL, UNA PEDAGOGIA ACTIVA.

Les sessions s'aniran intercalen entre:

- exposicions de projectes innovadors d'educació artística per part de la professora,
- propostes de pràctiques artístiques per a realitzar al taller: individuals i en grup,
- tutories per compartir els treballs d'investigació que s'estiguin portant a terme, i exposicions finals a classe,
- preparació d'un projecte ApS (Aprenentatge i Servei) entre tots els estudiants: consistirà en dissenyar, conduir i avaluar intervencions artístiques per als infants de l'escola Bellaterra.
- pràctiques dialògiques sobre temes relacionats amb "la innovació didàctica de les arts visuals", a partir de textos, documentals audiovisuals o visites a exposicions.
- visita a una exposició.

TOTES LES SESSIONS SERAN PRESENCIALS.

La metodologia docent i l'avaluació proposades poden experimentar alguna modificació en funció de les restriccions a la presencialitat que imposin les autoritats sanitàries.

Nota: es reservaran 15 minuts d'una classe, dins del calendari establert pel centre/titulació, per a la complementació per part de l'alumnat de les enquestes d'avaluació de l'actuació del professorat i d'avaluació de l'assignatura/mòdul.

Activitats formatives

Títol	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
Tipus: Dirigides			
Exposicions per part del professorat	45	1,8	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10
Tipus: Supervisades			
Seminaris d'investigació, anàlisi i producció.	30	1,2	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10
Tipus: Autònomes			
Investigació i treballs de camp	75	3	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10

Avaluació

L'avaluació de l'assignatura es realitzarà al llarg de tot el curs acadèmic mitjançant les activitats que es mostren a la taula. L'alumne/a haurà d'haver aprovat tots els treballs per a poder aprovar l'assignatura. L'assistència a classe és obligatòria (mínim d'un 80%), així com la participació activa en la realització del treball en grup. El/La professor/a es compromet a donar les indicacions necessàries a l'alumnat per tal que pugui superar l'assignatura i a supervisar i tutoritzar la realització dels treballs. A meitat de l'assignatura, el professorat donarà el seu feedback sobre el procés d'aprenentatge individual i grupal.

Tots els treballs que s'aniran fent al llarg de l'assignatura, s'hauran d'anar incorporant a un web personal que cada estudiant dissenyarà.

Es prega UNA ACTITUD ACTIVA, POSITIVA I DE RESPONSABILITAT en relació a l'àrea, als assistents, a les activitats i als espais.

La recuperació consistirà en millorar aquells treballs que no han assolit els objectius demanats, la nota màxima d'aquesta recuperació serà un 5.

Hi haurà una proposta especial per aquells estudiants que vulguin accedir a una Matrícula d'Honor.

ACTIVITATS D'AVUACIÓ

CREACIÓ D'UN WEB INDIVIDUAL_CONTINGUT DEL WEB	Data avaluació	Data recuperació
INTRODUCCIÓ. 5%		
BLOC I. ÀMBIT CULTURAL. 25%		
. Reflexió sobre textos i audiovisuals (individual)	1r lliurament Lliurament final	1 setmana després de saber la nota final
. Treball d'investigació: Projectes Innovadors d'Educació en les arts/educació a través de les arts (grupal)		*Lliurament del web amb la revisió de les tasques no superades (gener 21)
BLOC II. INTERVENCIÓ EDUCATIVES. 30%		
. Projecte d'Aprenentatge i Servei. EL BIG DRAW. ESCOLETA + UAB (grupal)	1r lliurament Lliurament final	
. Visita-taller al MNAC_relació museu-escola (individual)		
BLOC III. ÀMBIT PRODUCTIU. 20%		
. Del monotip a la creació literària (individual-grupal)	1r lliurament Lliurament final	
. Altres propostes de pràctica artística (individual-grupal)		
PER A SABER MÉS... (individual)	Lliurament final	
CONCLUSIONS (individual). 10%	Lliurament final	

Hi hauran 2 lliuraments del web: 1r lliurament, durant l'assignatura (novembre 20, es lliurarà l'enllaç del web) i el lliurament final (gener 21).

DATA DE RECUPERACIÓ: una setmana després de saber la nota final. La recuperació s'adaptarà a les mancances de cada alumne. La nota màxima de la recuperació serà un 5.

Un dels criteris necessaris per superar aquesta assignatura consistirà en demostrar, al llarg del curs, que l'estudiant té desenvolupades unes competències personals i socials imprescindibles per a ser "una bona mestra" / "un bon mestre": participació activa a les classes, responsabilitat i rigor en el treball autònom, no jutjar, argumentar, ús adequat dels dispositius electrònics (mòbil, ordinador, etc.), pensament crític i conductes que afavoreixin un entorn amable i positiu, democràtic i a on es respectin les diferències. El/la professora de l'assignatura anirà observant, documentant les sessions i anotant evidències en relació a aquestes habilitats personals i socials de les estudiants; i s'aniran avaluant al llarg de l'assignatura. Cal també, que l'estudiant mostri una bona competència comunicativa general, tant oralment com per escrit, i un bon domini de la llengua o les llengües vehiculars que consten a la guia docent. L'avaluació es fixarà també en les competències per al treball cooperatiu i en equip i serà sensible al gènere.

Si es detecta còpia en alguna de les activitats, l'estudiant no podrà superar l'assignatura.

Activitats d'avaluació

Títol	Pes	Hores	ECTS	Resultats d'aprenentatge
BLOC I. Reflexions sobre textos i audiovisuals. INDIVIDUAL	10%	0	0	1, 3, 4, 7, 8, 9, 10
BLOC I. Treball d'investigació: Projectes Innovadors d'Educació en les arts/educació a través de les arts. GRUP	15%	0	0	1, 2, 3, 4, 6, 8, 9, 10
BLOC II. Projecte d'Aprenentatge i Servei. EL BIG DRAW. ESCOLETA + UAB. GRUP	25%	0	0	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10
BLOC III. Presentació de processos i resultats de propostes artístiques. INDIVIDUAL 10%, GRUP 10%	20%	0	0	1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10
Conclusions de l'assignatura. Per a saber més... Bibliografia. INDIVIDUAL	10%	0	0	2, 6, 7, 8
Disseny i creació d'un web individual, recull dels treballs realitzats. INDIVIDUAL	10%	0	0	2, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10
Participació activa durant l'assignatura. INDIVIDUAL	10%	0	0	4, 7, 8

Bibliografia

Articles i llibres:

Álvarez, Morón, Gastín (2019). Educar a través de las artes. Proyectos interdisciplinarios e inclusivos en una escuela multicultural. *Aula de innovación educativa*. N. 287, p. 31.35. Barcelona: Graó

Bamford, A. (2009). El factor ¡Wuuu!. El papel de las artes en la educación. Barcelona: Octaedro.

- Barbe-Gall, F. (2009). *Cómo hablar de arte a los niños*. Donostia: Nerea.
- Barbe-Gall, F. (2010). *Cómo mirar un cuadro*. Barcelona: Lunweg.
- Bosch, E. (2009). *Un lloc anomenat escola*. Barcelona: Graó.
- Cahnmann-Taylor, M. i Siegesmund, R. (Eds.) (2008). *Arts-Based Research in Education*. New York i Londres: Routledge.
- Carson, R. (2012). *El sentido del asombro*. Madrid: Ediciones Encuentro SA.
- Efland, A. (2004). *Arte y cognición. La integración de las artes visuales en el currículum*. Barcelona: Octaedro.
- Efland, A.; Freedman, K. i Stuhr, P. (2003). *La educación en el arte postmoderno*. Barcelona: Paidós.
- Eisner, E. W. (2004). *El arte y la creación de la mente*. Barcelona: Paidós.
- (1995). *Educación artística*. Barcelona: Paidós.
- Freedman, K. (2006). *Enseñar la cultura visual. Currículum, estética y la vida social del arte*. Barcelona: Octaedro.
- Freire, H. (2007). Room 13. Un espacio para crear. *Cuadernos de Pedagogía*, 373, 18-23.
- Gardner, H. (2000). *La educación de la mente y el conocimiento de las disciplinas*. Barcelona: Paidós
- (1994). *Educación artística y desarrollo humano*. Barcelona: Paidós.
- Garoian, C.R. & Gaudelius Y.M. (2008). *Spectacle pedagogy: Art, politics, and visual culture*. Albany: State University of New York.
- Greene, M. (2005). *Liberar la imaginación. Ensayos sobre imaginación, cambio y arte social*. Barcelona: Graó.
- Hoyuelos, A. (2012). Les imatges fotogràfiques com a documentació narrativa. *In-fàn-ci-a*, 188, 7-14.
- Marín Viadel, R. (2003). (Coord.). *Didáctica de la educación artística para primaria*. Madrid: Pearson Education.
- (2005) (Coord.). *Investigación en educación artística: temas, métodos y técnicas de indagación sobre el aprendizaje y la enseñanza de las artes y culturas visuales*. Granada: Universidad de Granada.
- (2005). *Investigación en Educación Artística*. Granada: Universidad de Granada y Universidad de Sevilla.
- Morón, M. (2005). L'art del segle XX a l'escola. Recuperat de:
<http://www.marmoron.com/lartdelseglexxaescola/html/index.htm>
- Morón, M. i París, G. (2013). Espacios de creación artística en la escuela. *Arte y movimiento*, 9, 53-63.
- París, G. (2018). Art i joc, processos de creació a la infància. *Infància*, 225, 37-42.
- París, G. i Morón, M. (2019). Quan l'art entra a l'escola la creativitat surt per la finestra. *Guix*, 453. 41-45.
- Rogers, C. (1978). *Libertad y creatividad en la educación*. Barcelona: Paidós Educador Contemporáneo.
- Stern, Arno (2016). *Del dibujo infantil a la semiología de la expresión*. Valencia: Samaruc.
- Vallvé, Ll. (2010). *Tiene que llover al revés*. Barcelona: Octaedro.
- Vecchi, V. (2013). *Arte y creatividad en Reggio Emilia*. Madrid: Morata
- Vygotsky, L. S. (1982). *La imaginación y el arte en la infancia*. Madrid: Akal.

Vilardebó, C. (1961). Alexander Calder: Le Cirque de Calder. [Vídeo] Recuperat de:
<http://www.youtube.com/watch?v=MWS96nzFUks>

VV.AA. (2010). Transductores. Pedagogías colectivas y políticas espaciales. Granada: Centro de Arte José Guerrero. [Catàleg accessible on-line: <http://issuu.com/blogguerrero/docs/transductores>]

Altres recursos:

Unitat de Didàctica de les Arts Plàstiques. Facultat de CCEE. UAB. Recuperat de:
<http://www.uab.cat/servlet/Satellite/el-departament/didactica-de-les-arts-plastiques-1243492964927.html>

Enllaços de interès. Recuperat de:

<https://www.uab.cat/web/la-docencia/educacio-de-les-arts-visuals-1345742628701.html>

Programari

Editors de vídeo, audio i imatge.